

4 a) Najděte deset podstatných jmen ukrytých v osmisměrce:

S	Z	K	A	L	H	O	T	Y	D
Ž	Á	G	J	H	L	G	Y	O	Ř
Ď	D	Ň	Q	X	M	H	F	V	Í
G	A	M	K	J	P	O	G	T	V
O	Š	F	L	Y	V	U	Ž	C	Í
Y	Ř	O	P	T	N	S	Ď	I	N
N	L	H	S	X	F	L	G	N	E
X	Q	D	V	E	Ř	E	X	L	M
G	I	F	J	M	L	H	F	Ě	A
L	U	H	L	Í	G	J	Y	D	K

---

b) Utvořte s podstatnými jmény věty a určete jejich mluvnické kategorie.

c) Podle mluvnické kategorie čísla rozdělte podstatná jména do dvou skupin. Doplňte, ke kterým druhům podstatných jmen patří:

	}		}

5 Doplňte správná písmena ve vlastních jménech:

Na (N/n)___áměstí (Č/č)___eských (B/b)___ratří stál (H/h)___otel (Š/š)___koda. Jan (L/l)___ucemburský byl otcem (K/k)___arla IV. V 15.00 hodin odjíždí z druhé koleje vlak do (S/s)___větlé (N/n)___ad (S/s)___ázavou a (H/h)___avličkova (B/b)___rodu. Celý rok se těšíme na (V/v)___ánoce. Spisovatel (V/v)___áclav (Č/č)___tvrtek napsal (P/p)___ohádky z (P/p)___ařezové chaloupky (K/k)___řemílka a (V/v)___ochomůrky. Martin vyrobil v (M/m)___odelářském kroužku model (K/k)___olumbovy lodi. Začal jsem chodit do (Z/z)___ákladní (Š/š)___koly v (N/n)___ovém (M/m)___ěště (N/n)___ad (M/m)___etují. Dědeček si pravidelně kupuje (P/p)___lzeňský (D/d)___eník. Obědvali jsme v (R/r)___estauraci (U/u)___ (K/k)___ance. Bratr odjel studovat do (S/s)___pojených (S/s)___tátů (A/a)___merických. Pojedeme lyžovat do (Š/š)___pindlerova (M/m)___lýna. Na severu (E/e)___vropy bychom na mapě našli (N/n)___orské (M/m)___oře, (S/s)___everní (M/m)___oře a (M/m)___oře (B/b)___altské.

1. Význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná

1 a) Slova v závorkách dejte do náležitého tvaru a určete u nich mluvnické kategorie:

Jsou lidé, kteří sbírají (**známka**), a jiní, kteří sbírají (**prvotisk**). Pan Povondra, **vrátný** v (dům) G. H. Bondyho, dlouho nenašel smysl svého (život); váhal po léta mezi (zájem) o pravěké (hrob) a vášní pro zahraniční (**politika**); jednoho (večer) se mu však znenadání zjevilo, co mu až dotud chybělo, aby jeho život byl (život) plným. Veliké (věc) obyčejně přicházejí znenadání. Toho (večer) četl pan Povondra **noviny**, paní Povondrová spravovala Frantíkovy punčochy a Frantík se tvářil, jako by se učil (**přítok**) Dunaje z levého (**břeh**). Bylo příjemné ticho. „To jsem blázen,“ zabručel pan Povondra. „Co máš,“ ptala se paní Povondrová, navlékajíc nit.

„Ale s těmi (**mlok**),“ děl pan Povondra. „Tadyhle čtu, že za poslední čtvrtletí se jich prodalo milion (kus).“ „To je hodně, že?“ říkala paní Povondrová. „To si myslím. Vždyť je to ohromná **cifra**, maminko. Považ, sedmdesát (milion)!“ Pan Povondra kroutil (hlava). ...

Z knihy *Válka s mloky* Karla Čapka, upraveno

b) U vyznačených slov určete věcný význam a rozhodněte, zda jde o slovo jednoznačné, nebo mnohoznačné.

2 a) U slov určete věcný význam, využijte slovník cizích slov:

inspirace, premiér, tribuna, imaginární, kubický, personifikace, demokracie, syntéza, karton, mandát, oficiální, verbální

b) Užijte uvedená slova ve větách.

3 Pramínek vlasů

Když měsíc rozlije světlo své po kraji
A hvězdy řeknou že čas je jít spát
Pramínek vlasů jí ustříhnu potají
Komu? – No přece té kterou mám rád

Pramínek vlasů jí ustříhnu potají
Já blázen pod polštář chci si ho dát
Ačkoliv sny se mi zásadně nezdají
Věřím že dnes v noci budou se zdát

O sny mě připraví teprve svítání
Zpěv ptáků v oblacích
A modré nebe
Od vlasů jichž jsem se dotýkal ve spaní
Nový den nůžkama
Odstříhne tebe

Text i hudba Jiří Suchý

a) Vyhledejte v textu slova mnohoznačná.

b) Užijte je ve větách tak, aby byl zřejmý významový rozdíl.

c) V první sloce vyhledejte zájmena a určete jejich druh.

d) U sloves ve druhé sloce určete mluvnické kategorie.

e) Z kterých částí se skládá báseň? Jmenujte alespoň dvě.

f) Označte správnou odpověď:

1. V textu autor uplatnil dialog.
2. Text neobsahuje čárky a znaménka za větami.
3. Jedná se o bajku.
4. Text je psán prózou.

Testové úlohy

- 1 Které tvrzení je pravdivé?
  - a) Antonymum je slovo opačného významu.
  - b) Termíny neboli odborné názvy jsou slova citově zabarvená.
  - c) Slovo nemusí mít význam.
- 2 V kterém bodě jsou obsažena pouze sousloví?
  - a) španělský ptáček, lehká úloha
  - b) osobní vlak, tlakový hrnec
  - c) vysoká škola, nová škola
- 3 V kterém bodě jsou jen slova jednoznačná?
  - a) Afrika, kyslík, automobil
  - b) gramatika, chlor, houba
  - c) Martina, koruna, květináč
- 4 V kterém bodě jsou jen slova mnohoznačná?
  - a) koloběžka, nožička, Petr
  - b) koleno, jazyk, list
  - c) muchomůrka, klíč, pohár
- 5 V kterém bodě jsou jen slovnědruhová homonyma?
  - a) rys, tři, kolej
  - b) má, jí, pila
  - c) vinice, obloha, travička
- 6 Které vyjádření do řady nepatří a proč?
  - a) zvonek, ručička, damašek
  - b) květina mluví, motor bručí, dveře se otvírají
  - c) nepřišla ani noha, seběhlo se celé město, mají doma Picassa
- 7 V kterém bodě jsou pouze termíny?
  - a) trojúhelník, citoslovce, nížina
  - b) celé číslo, dobrá káva, střední škola
  - c) gólman, útočník, obránce
- 8 V kterém bodě jsou pouze slova spisovná?
  - a) brambory, zemáky, zelenina
  - b) pozdě, furt, stále
  - c) běhat, chodit, lézt

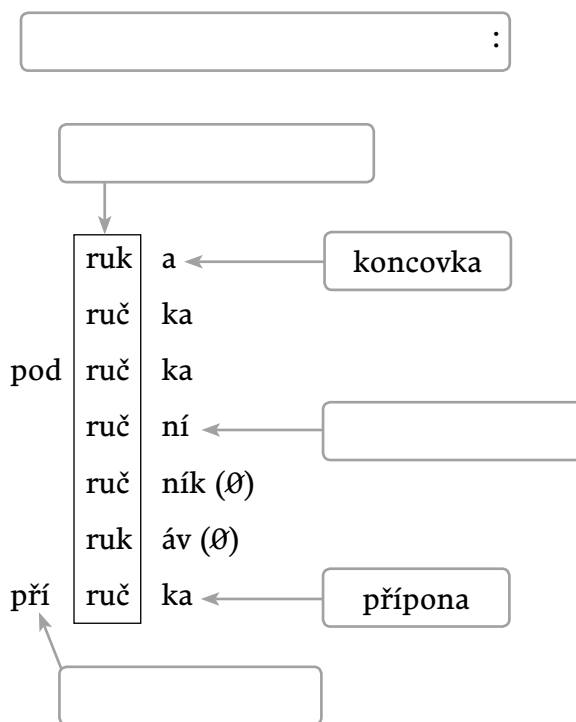
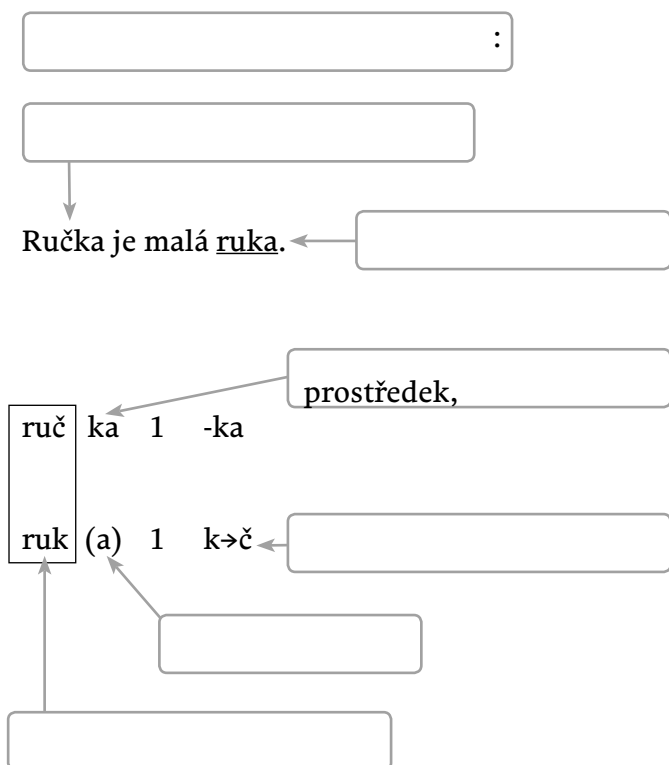
5 Trocha pravopisu. Doplňte vynechaná písmena:

Děti postával_____ pře_____ v_____ kladní skříní s mob_____lním_____ telefony. Takhle zlob_____t při tělesné v_____chově si nezv_____kejte. L_____žařský v_____cv_____k se nám l_____b_____l, ale t_____ry na b_____žkách b_____l_____ velm_____ náročné. Poku_____te se svůj názor rozum_____ zdůvodnit. Karlov_____ rodiče nás na_____štív_____l_____u_____m_____nulou neděl_____. Na pol_____z_____stal_____ otep_____ slám_____. Soustředění v (K/k)_____ostelci (N/n)_____ad (Č/č)_____erným_____ (L/l)_____es_____ se z_____častnil_____ i (F/f)_____rancouz_____ s (I/i)_____tal_____. Po (L/l)_____ab_____plul_____ lodě s těžkým_____ náklady. V telev_____z_____ jsme v_____slechl_____práv_____ o počas_____. V krou_____ku mladých botaniků se v_____nujeme i sb_____ru léčiv_____ch b_____l_____n. Zákoník práce upravuje _____tah mez_____zam_____stnancem a zam_____stnavatelem.

2. Způsoby tvoření slov – odvozování, skládání, zkracování

1 Do schematického zobrazení tvoření a stavby slova doplň následující pojmy:

základové slovo, odvozené slovo, kořen, slovotvorný základ, přípona, předpona, koncovka, stavba slova, hlásková změna, slovotvorný prostředek (přípona), tvoření slova

f) Slovo *obsadili* nahraďte synonymem.

g) Uveďte, zda je slovo *místo* jednoznačné, nebo mnohoznačné. Použijte SSČ.

2. Slovesný rod

1 Ve větách vyhledejte základní skladební dvojice a u sloves určete rod:

Dostihoví koně běželi jako s větrem o závod. Na sídlišti bylo postaveno mnoho domů. V řece jsme zahlédli obrovskou štikou. V obchodním domě probíhala rozsáhlá rekonstrukce, a proto byl na dva měsíce uzavřen. Tato kniha byla napsána už ve 13. století. Zdenka se umyla a šla spát. Dnes se v Národním divadle hraje opera Don Giovanni. Většina velkých evropských řek je znečišťována průmyslovými závody. Honza si poranil při lyžování kotník a byl ošetřen lékařem. K největším spotřebitelům ryb patří severské státy. Všichni víme, že v Číně byl vynalezen nejen kompas, ale i střelný prach. Přemysl Otakar II. byl slavný český král.

2 Převeďte slovesa ve větách do trpného rodu. Využijte vhodně opisné i zvrtné pasivum:

Zámek postavili v době renesance. Pokoj uklidili už včera. Dnes jsme pořádali školní filmové představení. V Praze uzavřeli významnou mezinárodní dohodu. Uspořádali jsme závody v běhu do schodů. V naší školní jídelně kuchařky vaří velmi chutně. Kluci mezi sebou uzavřeli mír a zpečetili ho společným táborovým ohněm. Hasiči uhasili rozsáhlý požár lesa. Všichni návrh jednomyslně přijali. Výlet nám pokazilo deštivé počasí.

3 Od uvedených sloves tvořte tvary trpného rodu opisného a užit je ve větách:

chytit, zalít, vyzdobit, uzdravit, uklidit, objednat, pověsit, postavit, upravit, rozdrtit, napsat, chválit, zavřít, svrhnout, nalít

4 Jazykový rozbor:

Po odpaření vody zůstanou na dně kádinky látky, které jsou ve vodě rozpuštěny.

a) Určete, z kolika vět se souvětí skládá.

b) Vyhledejte základní skladební dvojice.

c) U sloves určete osobu, číslo, způsob (u oznamovacího způsobu čas), rod.

d) U podtržených slov určete druhy větných členů.

e) Proveďte rozbor stavby slova *rozpustit*.

f) Vyhledejte ve SSČ věcný význam slova *kádinka*, určete, zda se jedná o slovo jednoznačné, nebo mnohoznačné.

5 Opravte chyby tiskařského šotka:

Záhy po prýchodu do Zemne dal karel IV poput ke stafbjie nového králofského paláce. Novou podobu mnel doztat i korunovacní kostel. Roku 1341 tak bilo roshodnuto o prestafbjie románského dómu sv. víta f katedrálu. Z inyciatyvy Karlovi se katedrála mnela stát i králofskou hropkou. Svatovískí chrám neplnil tuto úlohu již témner sto let. Poslední premislofci bily pohrbeny v zbraslafsském Kláštere a král Jan zvolyl za mýsto sfého otpocinku rodné lucembursko.

Podle knihy *Život na dvoře Karla IV.* Františka Kouby

5. Žádost

- 1 Napište žádost:
  - a) o přijetí na střední školu;
  - b) o přijetí do zájmového kroužku;
  - c) o exkurzi do vybrané instituce.
- 2 V inzertní rubrice ZAMĚSTNÁNÍ si najděte několik nabídek a sestavte svou vlastní žádost o ideální zaměstnání.

6. Životopis

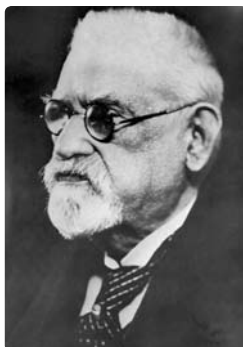
- 1 Doplňte tabulku údaji některého ze svých prarodičů nebo dalších příbuzných. Pak napište životopis ve 3. osobě jednotného čísla:

Jméno a příjmení:	Kontakt:
Datum a místo narození:	Stav:
Bydliště:	Příbuzenský vztah:
Vzdělání:	
Zaměstnání:	
Zájmy a schopnosti:	
Vlastnosti:	
Zdravotní stav:	

- 2 Najděte v encyklopedickém slovníku nebo na ověřené stránce na internetu údaje o životě a díle slavných osobností české historie. Napište životopis jednoho z nich:

Leoš Janáček

František Křižík

Jan Janský

